

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ και ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(3.6.2022)

Θέμα Α

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συγγραφέας αναφέρει λόγους που καθιστούν αναγκαία την απόκτηση ιστορικών γνώσεων από τους σύγχρονους ανθρώπους. Αφορούν τη στενή διασύνδεση αυτών με το παρελθόν σε πλήθος στοιχείων, ηθικών, πνευματικών, κοινωνικών, ακόμα και εκφραστικών, την καθοριστική επίδραση του παρελθόντος και των ανθρώπων του στο παρόν, αλλά και την ευθύνη που αναλαμβάνουν οι άνθρωποι του παρόντος απέναντι στις μελλοντικές γενιές. Προσθέτει την ανάγκη κατανόησης της δράσης των ανθρώπων του παρελθόντος ως προϋπόθεση κατάκτησης εθνικής αυτογνωσίας και ασφαλούς πορείας προς το μέλλον.

Θέμα Β

B.1. α) Λάθος, β) Λάθος, γ) Σωστό, δ) Σωστό, ε) Σωστό

B2.α) Ο συγκεκριμένος τίτλος *Γιατί να μαθαίνουμε ιστορία* ; έχει τη μορφή ευθείας ερώτησης, μερικής αγνοίας. Ο επικοινωνιακός του ρόλος είναι να προκαλέσει το ενδιαφέρον των αναγνώστων. Ως μορφή ευθέως λόγου, απευθύνεται άμεσα στους αναγνώστες και μάλιστα το μήνυμα γίνεται ακόμα πιο ισχυρό επικοινωνιακά με τη χρήση του ρήματος σε α' πληθυντικό γραμματικό πρόσωπο και την υποτακτική έγκλιση. Δηλώνει, τέλος, με τρόπο έμμεσο και το θέμα του κειμένου (εντοπίζεται και στην πρώτη παράγραφο αυτού).

B2β) Στον τέλος της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1 εντοπίζεται ευθύς λόγος. Η παρεμβολή του σε κείμενο που είναι επιστημονικό, προσδίδει σε αυτό τη φυσικότητα της προφορικής επικοινωνίας, του προφορικού λόγου. Έτσι το ύφος γίνεται άμεσο, ζωντανό και γι' αυτό πιο οικείο για τον μέσο αναγνώστη. Η παραστατικότητα στο ύφος ενισχύεται και από την επιλογή της κλητικής πτώσης (... , κύριε...). Τέλος, δημιουργούνται προϋποθέσεις ώστε ο αναγνώστης να φανταστεί έναν υποτιθέμενο διάλογο μεταξύ του πανεπιστημιακού δασκάλου και των φοιτητών.

B.3. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα πρόθεση της Κικής Δημουλά είναι να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες αναφορικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης.

Γλωσσικές επιλογές που αξιοποιούνται είναι:

1. **Επιλογή λέξεων με συναισθηματικό/συγκινησιακό φορτίο:** *δάφνινο στεφάνι, άγνωστος στρατιώτης, το νυφικό, τα γενέθλια, χρονιάρικα παιδιά...*,
2. **Επιλογή προστακτικής έγκλισης σε δύο (2) σημεία:** *ιδού καλεί τον αναγνώστη να αναστοχαστεί πάνω σε συγκεκριμένες και καίριες στιγμές της προσωπικής και της οικογενειακής του ιστορίας,*
3. **Η επιλογή του ενεστώτα σε πολλά ρήματα** (*τιμά, συντονίζει, παρελαύνουν, επιστρέφουν, έρχονται, κρατάει, θηλάζει*): ο ενεστώτας αυτός, ιστορικός, ευαισθητοποιεί εφόσον με αυτόν γεγονότα του παρελθόντος ανακαλούνται στο διαρκές παρόν με σκοπό να αναστοχαστεί ο άνθρωπος πάνω σε αυτό.
4. **Η επιλογή αντωνυμιών σε συγκεκριμένα σημεία:** *οι γονείς μας και τα παιδιά σου...*
5. **Υψηλός βαθμός λογοτεχνικότητας:**
  - α) οξύμωρο σχήμα: *έχουν κι οι απώλειες κάθε τόσο τα γενέθλιά τους*
  - β) προσωποποίηση: *η (η επέτειος) συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας...*
  - γ) παρομοίωση: *Για να δώσω ... ας πω ότι είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον...*
  - δ) μετωνυμία και προσωποποίηση: *παρελαύνουν οι Θερμοπύλες ...*
6. **το ασύνδετο σχήμα:** *τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό .... αγνοούμενο*

Θέμα Γ

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από τη συλλογή διηγημάτων του Θανάση Βαλτινού *Επείγουσα ανάγκη ελέου* η αφηγήτρια ανακοινώνει ότι θα αναφερθεί στην ιστορία ενός ταγαριού που ανακάλυψε τυχαία. Το αντικείμενο αυτό όπως προκύπτει από σύντομες **αναδρομικές αφηγήσεις** (... *Στα φοιτητικά της χρόνια ... επίσης... Το είχε φτιάξει ... προίκας της*) αντιπροσωπεύει τη συνέχεια και τη διαδοχή των (τριών) γενεών στην οικογένεια της αφηγήτριας, της προγιαγιάς της, της γιαγιάς και της μητέρας της· το «νήμα» που συνδέει τα θήλεα μέλη αυτής της οικογένειας. Πρόκειται για ένα είδος οικογενειακού «κειμηλίου», που λειτουργεί ως φορέας μνήμης· για ένα αντικείμενο που επαναφέρει κάθε μέλος της οικογένειας στις βαθιές ρίζες αυτής

στον χρόνο και στον τόπο και ως αφορμή ανάκλησης της οικογενειακής μικρο-ιστορίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η σύντομη **περιγραφή** (Ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές και είχε ωραία λαμπερά σχέδια ...) του ταγαριού μέσω της οποίας ο αναγνώστης διαμορφώνει έστω και ελλειπτικά μια εικόνα για αυτό με έμφαση στην οικολογική διάσταση και τα **αφηγηματικά σχόλια**, τα οποία άλλοτε ανήκουν στην ίδια την αφηγήτρια (**ομοδιηγητική**) και άλλοτε σε άλλα πρόσωπα που κινούνται εντός της αφήγησης (Δεν ξέρω τι μπορεί να της θύμιζε...-σχόλιο που ανήκει στην ίδια την αφηγήτρια, ...Τα έλεγε αυτά με νοσταλγία ... Πράγματα για μια ζωή ..., σχόλιο που ανήκει στη γιαγιά της αφηγήτριας).

Εάν βρισκόμουν στη θέση της αφηγήτριας θα επέλεγα να κρατήσω το ταγάρι. Κι αυτό διότι πρόκειται για ένα αντικείμενο που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με πρόσωπα της οικογένειάς μου, ζώντα και τεθνεώτα, έχει κατασκευαστεί με επιμέλεια και με ξεχωριστή φροντίδα, έχει εξαιρετική αντοχή στον χρόνο, συνιστούσε μέρος της προίκας της μητέρας μου και εξάρτημα της φοιτητικής της σκευής, χαρακτηρίζεται από ομορφιά και υψηλή αισθητική και διότι πάντα θα λειτουργεί ως αφορμή ανάκλησης του παρελθόντος.

Θέμα Δ

α) Η σημασία της ιστορικής γνώσης είναι τεράστια διότι:

1. Συνιστά πηγή επιστημονικής γνώσης, μέσω της οποία οι άνθρωποι του παρόντος αποκτούν σαφή εικόνα για προγενέστερες περιόδους της εθνικής, της τοπικής και της παγκόσμιας ιστορίας. Μπορούν, δηλαδή, με βάση την ιστορική γνώση να ανασυνθέτουν συγκεκριμένες περιόδους σε κάθε τους διάσταση (οικονομική, πολιτική, θρησκευτική, κοινωνική ...)
2. Λειτουργεί (μαζί με άλλα στοιχεία) ως προϋπόθεση διαμόρφωσης της εθνικής ταυτότητας και ως απόδειξη της εθνικής ιδιαιτερότητας, στοιχείο ιδιαίτερα κρίσιμο στις συνθήκες που διαμορφώνει η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της αλληλεπίδρασης των πολιτισμών.
3. Λειτουργεί ως αφορμή για **αναστοχασμό** πάνω στο (ιστορικό) παρελθόν. Επιστρέφοντας στο παρελθόν με την εγκυρότητα της επιστημονικής γνώσης ο σύγχρονος άνθρωπος μπορεί να **επικαιροποιεί** τα μηνύματα του παρελθόντος, να τοποθετείται κριτικά απέναντι σε αυτό, να αποφεύγει γενικεύσεις και απλουστεύσεις, την αγιοποίηση του παρελθόντος και τις εθνικιστικές υπερβολές και ακρότητες.
4. Συνιστά απόδειξη πατριωτισμού εφόσον η ιστορία είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία παράδοσης και εθνικού πολιτισμού.

β) Βιωματικοί τρόποι για να καλλιεργηθεί το ενδιαφέρον για την ιστορική γνώση

1. Καλά οργανωμένες επισκέψεις σε μνημεία, σε μουσεία και σε χώρους ιστορίας

2. Επαφή με πρόσωπα που με κάποιον τρόπο έπαιξαν ρόλο στη διαμόρφωση της ιστορίας, τα οποία θα μπορούσαν να παράσχουν πρωτογενείς μαρτυρίες για τα σχετικά γεγονότα
3. Παρουσία ή συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα που σκοπό τους έχουν να επικαιροποιήσουν μηνύματα γεγονότων του παρελθόντος και να αποδώσουν τιμή σε αυτά.
4. Ουσιαστική επαφή με έργα τέχνης που συνδέονται με το ιστορικό παρελθόν.
5. Οι ιστορικοί περίπατοι. Καλά οργανωμένες περιηγήσεις σε περιοχές στις οποίες εξελίχθηκαν σημαντικά ιστορικά γεγονότα.
  - 6 Παρουσία σε επιστημονικές εκδηλώσεις που σχετίζονται με ιστορικά γεγονότα και με ιστορικές περιόδους.